

La butaca | Gemma Ventura Farré | Actualitzat el 05/03/2017 a les 20:38

Krzysztof Zanussi: «A la vida no existeix el botó suprimir»

El director de cinema diu que «és molt important lluitar contra el buit»

Amb més de cinquanta pel·lícules, Krzysztof Zanussi (Varsòvia, 1939) és un dels directors de cinema més destacats de Polònia. La seva trajectòria cinematogràfica i humana ha estat reconeguda pels XXI Premis Cinema Família, impulsats per Cinemanet (<http://www.cinemanet.info/>) i per l'Obra Social "la Caixa" (<https://obrasociallacaixa.org/ca/>). La relació entre l'home i el pensament és un dels temes més importants del qui també és físic i filòsof. Parlem de la vida que viu dins i fora de la gran pantalla.

Foto: Gemma Ventura

Vivim lluny del que som?

Sembla que tenim una situació molt única a la història. La gran majoria de la humanitat està vivint sense cap rept. Estem perdent el nostre sentit comú, estem perdent el sentit del romanticisme. El nostre món és frívol, ens ho prenem tot a la lleugera. I la vida no ho és gens, de frívola.

Hauríem de ser conscients que la vida és nostra?

La vida és un préstec.

No és nostra?

No som propietaris de les nostres vides. Segur que no. Per això no accepto l'eutanàsia ni el suïcidi.

Però, tot i això, hauríem de ser-ne responsables?

Sí. El món és irresponsable. La gent que ha crescut amb ordinadors coneix el botó suprimir. A la vida no existeix el botó suprimir. A la vida tots els fets duren per sempre. És important no confondre els ordinadors amb la vida.

Ens estem acostumant a una manera de viure en què tot va ràpid.

Fem milers de fotos ara que veurem a la nostra segona vida.

Quan venia en metro m'he aturat i tothom corria, m'ha avançat una noia que estava enfadada. Ens oblidem del motiu pel qual estem aquí?

Sí. No ens preguntem per què som aquí.

Tu t'ho preguntes?

Cada dia, perquè la resposta mai és la mateixa. Si a la tarda penso una cosa, l'endemà és una altra.

Això vol dir que la vida mai és igual.

També sóc físic. L'home no és mai complet en el temps. Per completar l'home caldria fer una síntesi de la vida des del naixement fins a la mort. Però en cada moment nosaltres tenim una consciència fragmentada. Entenem fragments de la nostra vida.

És important lluitar contra la rigidesa?

És molt important lluitar contra el buit. El buit és el nostre enemic. Perquè entre existir i no existir hi ha un buit. El nostre esforç és per existir, per ser. Podem posseir les coses fàcilment, però la vida no es pot posseir. La vida és un fet dinàmic en què lluitem contra el pas del temps, la mort. Defensar les nostres relacions amb nosaltres mateixos ja és una victòria contra el temps. Perquè el temps ho canvia tot.

El que més t'emprenya és la resignació.

La resignació és molt trista. Perquè sempre tenim un repte. La frivolitat és la falta de serietat. Si no volem ser seriosos ni responsables amb la nostra vida, serem frívols.

Per què espanta la responsabilitat?

Perquè la responsabilitat vol dir esforç. Som ganduls. Però podem fer alguna cosa contra aquesta tendència.

Hi ha una certa mandra a pensar?

Sí. Pensar consumeix moltes calories. Si tens una ment prima vol dir que penses molt.

El cinema ens ajuda a obrir noves finestres.

Amb el cinema podem compartir una experiència. Això és molt important per a la humanitat.

El cinema ens permet fer servir una de les paraules més importants: empatia.

No crec que sigui tan important. Perquè l'empatia és un concepte més aviat asiàtic. Vol dir tenir una certa solidaritat, però sense acció. Amb empatia veig l'home que mor, i ho sento. Però no l'estic ajudant.

Més que paraules necessitem accions?

Accions i actitud. L'empatia tal com s'entén en les llengües europees vol dir una certa indiferència. Em comporto bé però sense esforç. Hem d'anar amb compte amb l'empatia.

Quines són les malalties del món?

L'individualisme i la indiferència, que no ens importi la vida dels altres.

Davant d'això, les pel·lícules també tenen un ritme que et poden convidar a reflexionar més o menys.

Sí, però com a civilització hem perdut la capacitat de contemplació. L'art no és possible sense la contemplació. Si escoltes Bach, hi ha una contemplació. Ara tenim massa moviment. A la cultura i a la vida ens falta contemplar.

Correm massa?

I és bo córrer però no sempre.

Si no t'ofegues.

Sí.

Creus que estem preparats per viure en un món com aquest?

Tant si ho estem com si no, hi vivim. Només tenim un objectiu: salvar-nos.

De què?

De no ser destruïts pel do de la vida. És una observació empírica. Hi ha moltes persones que malgasten el do de la vida.

Dones molta importància a la fe.

L'absència de la fe és una desesperació. Hi ha molts desesperats: quantes depressions, quants suïcidis hi ha? Vivim millor que tots els nostres avantpassats: mengem més, tenim més llibertat, fa cent anys la mitjana de vida era de quaranta anys i ara és de vuitanta. Tenim el doble de vida. És un gran èxit de la humanitat. Però què fem amb això? Tenim l'obligació de fer servir la vida.

A vegades penso quina sort tinc de poder veure-hi, de tenir mans, de treballar.

I pots respirar. És molt important.

Ho agraeixes?

Sí.

El cinema també et dona noves vides.

El cinema pot allargar l'experiència individual. És com llegir o com qualsevol art narratiu. Ens permet conèixer tantes persones i tantes vides interessants i significatives. Amb Shakespeares, Cervantes, Thomas Mann. Coneixem persones que no són accessibles per a tots, situacions extraordinàries, aquesta és la riquesa que l'art ofereix. Però també hi ha l'art que ofereix el mateix que l'alimentació del Mc Donalds. La cultura de les masses és una cultura dolenta.

Per tant, cal educar per ser crític.

Avaluar les coses des d'un esperit crític és molt important. Ser crític vol dir fer un esforç. Nosaltres estem mandrosos.

Fer art vol dir confessar-te?

El que no és confessió no és art.

Aleshores hi ha d'haver veritat?

Sí. Veritat, bellesa i bondat. Tenir una coherència aproximativa. L'artista no és perfecte, però el desig de ser-ho és sa.

T'exigeixes molt?

Sí, però a vegades jo mateix també sóc mandrós.

T'agrada el sofà?

I tant.

Però també pensar.

Pensar és necessari. Hi ha moltes coses que es fan perquè són necessàries. Ser tonto és còmode.

Què t'exigeixes?

Ser responsable per plantar cara a les coses desagradables.

Fins i tot al dolor?

Sí.

Què fem quan a la vida hi ha dolor?

Podem acceptar-lo, alliberar-nos-en o ignorar-lo. El mal és necessari per ser lliures. Escollir entre dues coses bones és molt fàcil.